

dokumentet som redovisar vad man kommit överens om, skall kallas. I Tyskland, Frankrike, Italien och Spanien kallas det norm, i USA, England och Skandinavien standard. Det gäller även internationellt överenskomna dokument – ISO och EN t ex.

För svensk del har valet mellan de två orden gärna kunna göras medelst krona och klavemetoden. Nomenklaturexperter är eniga (sic) om att orden är synonyma; möjligen har »standard» en dragning åt det tekniska hållet, och möjligen förknippas »norm» med etiska frågor hellre än tekniska. Hur som helst: en samlad expertis enades utan slantsingling, men efter många djupsinniga diskussioner, redan på 1960-talet om att resultatet av aktiviteten *standardisering* (som i och för sig var ett etablerat uttryck) skulle kallas *standard*, och att flertalsformen skulle vara *standarder*, på ren svenska. (Man hade tidigare länge talat om standards. Vis av dåliga erfarenheter, som slips och keps, valde man bort standardisar.)

Så blev det, och så är det nu. Man må tycka illa om ordvalet, men vi delar det med en majoritet av den internationella standardiseringsorganisationen ISOs medlemsländer, och det fungerar.

Hans Axelson
ingenjör

Hans Feychting
med dr
HSS, Hälso- och sjukvårds-
standisering, Stockholm

Barnamorden i Bagdad

Sedan fem år upprätthåller Förenta Nationerna stränga sanktioner mot Irak, innefattande även mat och medicin. Avsikten med att svälta ut landet har ansetts vara att man måste få visshet om att landets förmåga att producera biologiska och kemiska vapen och kärnvapen har upphört.

Sanktionerna har lett till ett stort lidande för befolkningen, och särskilt barnen. I flera rapporter har FN-organ, undersökningsgrupper från bl a Harvard Medical School och Läkare mot kärnvapen vittnat om en drastisk ökning av svält, sjuklighet och död i infektionssjukdomar sedan kriget.

En ny rapport, initierad av FAO, FNs organ för mat och

jordbruk, bekräftar att situationen är fortsatt mycket svår [1]. Spädbarnsdödligheten har fördubblats, och barnadödligheten före fem års ålder har ökat till det femdubbla. Malnutrition och tillväxthämning har flerdubblats. Författarna till rapporten beräknar att en halv miljon barn har dött till följd av kriget och sanktionerna. Kriget medförde en omfattande förstörelse av försörjningen med elektricitet, vatten och kommunikationer. Även sjukhus träffades av bomber. Detta bidrar till den höga barnadödligheten, men den katastrofala bristen på mat och medicin har permanentat situationen.

Den angivna målsättningen för alliansen mellan västliga stater och arabstater med kriget mot Irak var att befria Kuwait och att hindra att Irak utvecklade massförstörelsevapen, främst kärnvapen. Kuwait är befriat, och Iraks förmåga att framställa kärnvapen är bruten, ehuru givetvis inte för all framtid. Vad vill man uppnå genom att låta ytterligare hundratusentals barn dö i svält och sjukdomar?

Angår detta läkare?

Angår detta läkare? Ja, naturligtvis. Vad kan vi göra? En ledarartikel i Lancet [2] har ett modest förslag: Rapporter från FN-organ och andra pålitliga informatinskällor bör sammanställas och ges god publicitet. Vill människorna i FNs medlemsstater ändå fortsätta blockaden bör de vara medvetna om konsekvenserna. En lämplig väg vore kanske att WHO gjorde denna sammanställning och överlämnade den till FNs generalförsamling med krav på att sanktionerna upphävdes beträffande födoämnen, mediciner och sjukhusutrustning. Att aktualisera detta med WHO kunde vara en uppgift för World Medical Association, eller för Sveriges representanter i WHO. Irak lär ha vägrat att låta distributionen övervakas av FN, men även om Saddam Hussein lyckas få folket att tro att han själv köpt medicinerna till barnen kommer de till god användning.

Så här i närheten av Menlösa (= Oskyldiga) barns dag är det svårt att inte jämföra FNs säkerhetsråd med Herodes, barnamördaren i Betlehem:

Ett rop hördes i Rana, gråt och högljudd klagan. Rakel be-

gråter sina barn, hon låter inte trösta sig, ty de finns inte mer.

Gunnar Westberg
överläkare, Göteborg

Litteratur

1. Zaidi S, Smith Fawzi MC. Health of Bagdad's children. Lancet 1995; 346: 1485.
2. Health effects of sanctions on Iraq. Osignerad ledarartikel, Lancet 1995; 346: 1439.

Kommentar:

Hårda motsättningar råder fortfarande

Enligt World Medical Associations (WMA) uppfattning måste läkare och annan sjukvårdspersonal tillåtas fri rörlighet även i konfliktsituationer för att på bästa sätt kunna ta hand om sjuka och skadade. Enligt WMA måste också varje part fritt kunna skaffa läkemedel samt övrig nödvändig utrustning och förbrukningsmateriel för att kunna ge sin befolkning en så bra hälso- och sjukvård som möjligt.

Blockaden gentemot Irak gäller enligt uppgift inte läkemedel, annan sjukvårdsmateriel eller livsmedel. Iraks möjligheter att importera dessa nödvändiga varor är dock allvarligt begränsade på grund av förbudet för Irak att fritt sälja sin olja. Enligt beslut i FNs säkerhetsråd har dock Irak rätt att sälja olja för detta ändamål, men med förbehållet att två tredjedelar av intäkterna skall användas som avbetalning för de skador som Irak vållade Kuwait under invasionen. Då Iraks regering inte vill acceptera dessa villkor, säljer man ingen olja och får därför inga intäkter för att köpa läkemedel och livsmedel.

Från WMAs sida tar vi gärna upp en diskussion med WHO och andra relevanta internationella organisationer rörande de lidanden som Iraks befolkning och i synnerhet barnen utsätts för. Möjligheterna till framgång synes dock tyvärr kunna vara något begränsade mot bakgrund av de hårda motsättningarna som fortfarande

råder mellan Förenta Nationerna och den irakiska regimen.

Anders Milton
Chairman of Council,
WMA

Kan tamoxifen lindra fibromyalgi?

Under en och samma vecka hade jag tre patienter inne för bröstcancerkontroll, som alla sade att deras fibromyalgi försvunnit när de fick tamoxifen.

Jag tycker att det är för många för att vara en slump.

Om det nu är så att östrogen har verkan på flera hundra olika vävnader och receptorer i kroppen vore det väl inte helt otroligt att de också skulle kunna påverka muskelfästen. När man ser det typiska mönstret för sjukdomens uppträdande och ofta försvinnande stämmer det förbluffande väl med den tid då kroppens metabolism av östrogen ändras av åldersskäl.

Kan det vara så att tamoxifen (östrogenreceptorblockad) skulle kunna lindra fibromyalgi, så kanske det finns ett samband mellan en defekt respons på ändrad östrogenspegel, eller en defekt metabolism av östrogen, som förklarar sjukdomen?

Om nu Jenner lyssnade på en mjölkerskas förklaring till hur smittkoppor förhindras kanske måhända expertisen med välvilja åtminstone kunde betänka min undran och ge mig ett svar.

Nisse Simonson
överläkare, Östersund

Kommentar:

Snarare östrogen än antiöstrogen effekt

Nisse Simonsson har gjort en mycket intressant observation, nämligen att patienter med fibromyalgi blir bättre av tamoxifenbehandling. Han undrar därför om detta kan ha något samband med östrogen-effekt eller östrogenbortfall då tamoxifen är en östrogenreceptorblockerare.

Vi vet att fibromyalgi huvudsakligen är en kvinnlig åkomma som har sin debut och klar incidensökning i klimakte-